

XI.543.29.2021.AS

Pan
Plk SG Andrzej Jakubaszek
p.o. Komendanta Podlaskiego
Oddziału Straży Granicznej
posg@strazgraniczna.pl
ePUAP

Szanowny Panie Komendancie,

na wstępie, z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich pragnę podziękować za pismo z dnia 7 września 2021 r. (ozn.: PD-CU-III.072.2.2021) przesłane w odpowiedzi na wystąpienie Zespołu do spraw Równego Traktowania Biura RPO z dnia 21 sierpnia 2021 r., dotyczące prowadzonego postępowania wyjaśniającego w przedmiocie czynności podejmowanych przez Straż Graniczną w związku z obecnością grupy około 30 obywateli Afganistanu na granicy polsko – białoruskiej, w okolicach miejscowości Usnarz Górny.

Przedmiotowe pismo nie odnosi się jednak do wszystkich zawartych w wystąpieniu pytań. Z pewnym zaniepokojeniem Rzecznik Praw Obywatelskich przyjął odmowę udzielenia przez Pana Komendanta informacji dotyczącej m.in. liczby funkcjonariuszy/funkcjonariuszek Straży Granicznej (z podziałem na kolejne dni i zmiany) pełniących służbę na granicy polsko-białoruskiej, w okolicach miejscowości Usnarz Górny, oraz rodzaju uzbrojenia jakim dysponują funkcjonariusze bezpośrednio zabezpieczający miejsce pobytu cudzoziemców. Swoją odmowę tłumaczył Pan Komendant stwierdzeniem, że prośba o udzielenie tych informacji *nie ma związku z prowadzonym przez Rzecznika postępowaniem, gdyż nie powoduje naruszenia wolności i praw człowieka i obywatela, na straży których stoi Rzecznik. W związku z powyższym wyjaśnienia i uzasadnienia wymaga cel żądania powyższych tak szczegółowych informacji i danych.*

Odnosząc się do cytowanego wyżej fragmentu pisma Pana Komendanta należy zatem przypomnieć, że Rzecznik Praw Obywatelskich, jako konstytucyjny organ ochrony wolności i praw człowieka, podejmuje działania przewidziane w ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627, z późn. zm.) w sytuacji powzięcia informacji wskazującej na to, że szeroko rozumiane organy władzy publicznej swoim działaniem lub zaniechaniem mogą dopuścić się naruszenia wolności lub praw. Zapewne znane jest Panu Komendantowi stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich co do tego, iż ww. grupa osób znajduje się pod jurysdykcją Rzeczypospolitej Polskiej. Funkcjonariusze SG podejmują wobec cudzoziemców określone czynności wynikające z zadań tej formacji, choćby w zakresie uniemożliwiania przekroczenia granicy, co nie tylko potwierdza istnienie samej jurysdykcji, ale też sprawia, że **postępowanie funkcjonariuszy może i powinno być oceniane pod kątem poszanowania praw i wolności człowieka**. To zaś stanowi dla Rzecznika wystarczający powód do kierowania do Pana Komendanta pytań służących wyjaśnieniu stanu faktycznego sprawy.

Wspominana wyżej ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich nie nakłada na Rzecznika obowiązku wykazywania celu lub uzasadniania czynności podejmowanych choćby na podstawie przytoczonego w piśmie do Pana Komendanta art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy. Wynika to z faktu, iż **Rzecznik Praw Obywatelskich jest organem niezależnym i autonomicznym**, zwłaszcza przy podejmowaniu decyzji o podjęciu sprawy do zbadania i wyborze środka prawnego, spośród wymienionych w ustawie, który będzie najwłaściwszy do osiągnięcia tego celu.

Przypominam uprzejmie, że na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, prowadząc postępowanie **Rzecznik Praw Obywatelskich ma prawo do żądania od organów i instytucji publicznych, a zatem także od Straży Granicznej, złożenia wyjaśnień**. Ponieważ przepis ten nie precyzuje, o jakie wyjaśnienia chodzi, należy uznać, że na wskazanej podstawie prawnej Rzecznik może żądać wszelkich wyjaśnień, które dotyczą zadań wykonywanych przez adresata żądania, i które **Rzecznik uznaje za niezbędne do wyjaśnienia badanej sprawy**. Dodatkowo Rzecznik jest uprawniony do pozyskiwania informacji niejawnych, także objętych klauzulą „tajne” lub „ściśle tajne”. Art. 13 ust. 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich zaznacza jedynie, że informacje takie powinny zostać przekazane Rzecznikowi w trybie określonym w przepisach o ochronie informacji niejawnych. Ustawa o Rzeczniku nie wymaga, aby prowadząc postępowanie wyjaśniające Rzecznik uzasadniał cel żądania poszczególnych informacji i danych.

Art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich nakłada natomiast na organy, do których Rzecznik kieruje swoje wystąpienia, obowiązek współdziałania z Rzecznikiem, w tym udzielania żądanych przez niego informacji i wyjaśnień. Dlatego też, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, ponownie

zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania zadane w piśmie z dnia 21 sierpnia 2021 r., ozn. XI.543.4.2021.AS, w **poszanowaniu ww. obowiązku wynikającego z art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy.**

Z poważaniem

Maciej Taborowski

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/